

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตยในปัจจุบัน ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำเสนอเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของอุทยานแห่งชาติพุเตย ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากผลการสำรวจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าอุทยานแห่งชาติพุเตยไม่มีแผนงานหรือแนวทางที่ชัดเจนในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกด้าน รวมทั้งยังไม่มีแผนแม่บทในการบริหารจัดการอุทยานฯ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจและการสอบถามพบว่ามียางกิจกรรมที่ปฏิบัติมาแล้ว 1-3 ปี ตามงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการที่ได้เสนอขอในแต่ละปีจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และการปฏิบัติตามระเบียบของอุทยานและนโยบายของผู้บริหารได้แก่ การบ่งบอกเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ที่ดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ธรรมชาติ โดยบ่งบอกเอกลักษณ์และความโดดเด่นลงในแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของอุทยาน การสำรวจ เฝ้าระวัง และตรวจสอบ อันตรายที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ตามระเบียบของอุทยานเป็นระยะๆ มีการจัดการด้านขยะโดยการฝังกลบและทำลาย และการจัดการคุณภาพน้ำใช้และน้ำทิ้งโดยมีบ่อกักน้ำ มีการป้องกันและควบคุมระดับเสียงจากนักท่องเที่ยวโดยการประกาศแจ้งข้อกำหนดให้นักท่องเที่ยวทราบ รวมทั้งควบคุมดูแลรักษาความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวโดยจัดเวรยามประจำจุดท่องเที่ยว รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย

กิจกรรมการบริหารและการจัดการ	มีแผนงานหรือความชัดเจน	ไม่มีแผนงานหรือความชัดเจน
1. มีการแสดงหรือบ่งบอกเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ที่ดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ธรรมชาติ		✓
1.1 เอกลักษณ์และความโดดเด่นด้าน ก. ป่าไม้และพันธุ์พืช ได้แก่ ป่าสนสองใบ ข. ทรัพยากรสัตว์ ได้แก่ เก้ง, หมูป่า ค. ภูมิทัศน์ ได้แก่ จุดชมวิวยะเลหมอก ง. น้ำตก ได้แก่ น้ำตกตะเพินคี่น้อย, ตะเพินคี่ใหญ่ จ. ถ้ำ ได้แก่ ตะเพินเงิน, ตะเพินเพชร ฉ. วัฒนธรรมท้องถิ่น (ชุมชนดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว) ได้แก่ วัฒนธรรมหมู่บ้านกะเหรี่ยงตะเพินคี่		✓
1.2 การระบุศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวบนอุทยาน ก. จุดเด่น คือ หาซมไต้ยากในจังหวัดสุพรรณบุรี ข. จุดด้อย คือ การเดินทางไม่สะดวก ค. ภาวะคุกคาม ง. ภาวะเสี่ยง		✓
2. มีการจัดทำแผนที่ (Land mark) หรือคู่มือบ่งบอกการเดินทางมายังพื้นที่อุทยาน		✓
3. มีการสำรวจ เฝ้าระวัง และตรวจสอบ อันตรายที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้		✓
3.1 อันตรายจากตัวพื้นที่บริเวณเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ ก. น้ำป่า ข. ดินถล่ม ค. หน้าผาสูงชัน		✓

ตารางที่ 4.1 การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย (ต่อ)

กิจกรรมการบริหารและการจัดการ	มีแผนงานหรือความชัดเจน	ไม่มีแผนงานหรือความชัดเจน
ง. กระแสน้ำรุนแรง จ. สัตว์ดุร้าย		
3.2 ป้ายภายนอก ได้แก่ ก. ภัยจากโจรผู้ร้าย ข. โรคระบาด		✓
4. การลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		✓
5. มีกิจกรรมการให้ความรู้ เผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยานในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ		✓
5.1 กิจกรรมให้ความรู้นอกเขตพื้นที่อุทยาน โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น - แผ่นพับประชาสัมพันธ์แนะนำอุทยาน - วารสารหรือหนังสือ - เอกสารของส่วนอุทยาน - อื่นๆ		✓
5.2 กิจกรรมให้ความรู้ในเขตพื้นที่อุทยาน โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น - แผ่นพับประชาสัมพันธ์แนะนำอุทยาน - วารสารหรือหนังสือ - เอกสารของส่วนอุทยาน - อื่นๆ		✓
6. มีการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับองค์กรภาคีรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)		✓
7. มีการจัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการเพื่อรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวและเป็นแนวทางการพัฒนา		✓

ตารางที่ 4.1 การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย (ต่อ)

กิจกรรมการบริหารและการจัดการ	มีแผนงานหรือความชัดเจน	ไม่มีแผนงานหรือความชัดเจน
8. มีรูปแบบการกำหนดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว (Management Zone) เช่น การแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย		✓
9. มีมาตรการในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ		✓
10. กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ท่องเที่ยว		✓
11. มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้า-ออกพื้นที่ (ระยะเวลาเปิด-ปิด) ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาและฤดูกาล เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ ได้มีการฟื้นฟู		✓
12. กำหนดเขตทันทานและอ่อนไหวต่อการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ		✓
13. มีการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงระบบนิเวศ		✓
14. มีการสลับหมุนเวียนการใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันและรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม		✓
15. มีการให้ความรู้ ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ แก่นักท่องเที่ยว ณ จุดท่องเที่ยวต่างๆ บนพื้นที่อุทยาน		✓
16. มีการจัดการด้านที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่พักอาศัยสำหรับบุคลากรอย่างเหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติและสภาพพื้นที่		✓
17. มีการจัดการด้านเส้นทางการคมนาคม ที่สะดวกและปลอดภัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบนอุทยาน		✓

ตารางที่ 4.1 การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย (ต่อ)

กิจกรรมการบริหารและการจัดการ	มีแผนงานหรือความชัดเจน	ไม่มีแผนงานหรือความชัดเจน
18. การจัดการด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ น้ำ ไฟ ห้องสุขา ที่เหมาะสมและกลมกลืนกับสภาพพื้นที่		✓
19. มีระบบการบริหารจัดการ 19.1 การจัดการการท่องเที่ยว 19.2 การจัดการคุณภาพน้ำใช้และน้ำทิ้ง 19.3 การป้องกันและควบคุมระดับเสียงรบกวนจากนักท่องเที่ยว		✓
20. มีการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		✓
21. มีการวางแผนด้านบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการ		✓
22. มีแผนพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ด้านการดูแลรักษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ รวมทั้งด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว		✓
23. มีการประชุมทบทวนการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ทุกปี		✓
24. มีการจัดกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ		✓
25. มีกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเลือกประกอบกิจกรรมตามความเหมาะสม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม		✓
26. มีกิจกรรมที่เสริมสร้างให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ในแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง		✓

ตารางที่ 4.1 การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย (ต่อ)

กิจกรรมการบริหารและการจัดการ	มีแผนงานหรือความชัดเจน	ไม่มีแผนงานหรือความชัดเจน
27. การเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือตัวแทนชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่อุทยานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		✓
28. มีการให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกแก่ชุมชนท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ การดูแลรักษาพันธุ์พืช ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ บนพื้นที่ท่องเที่ยวของอุทยาน		✓
29. เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การเป็นลูกหาบ มัคคุเทศก์ กรรมการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น อาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ		✓
30. เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น ของที่ระลึก การเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว การให้บริการที่พักอาศัย หรืออื่นๆ		✓

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุทยานแห่งชาติพุเตย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.40 กลุ่มอายุมากที่สุดคือ 31-35 ปี ร้อยละ 23.8 รองลงมาอายุ 26-30 ปี อายุ 21-25 ปี และอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 21.4 และพบว่ามีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มากที่สุด ร้อยละ 31.0 รองลงมา ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 28.6 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.2

สำหรับตำแหน่งงานส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า และพนักงานจ้างเหมา ร้อยละ 21.4 รองลงมาตำแหน่งเจ้าหน้าที่อุทยาน ร้อยละ 19.0 ตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 14.3 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกออกเป็น เพศ อายุ ระดับ การศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(n = 42)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	30	71.40
หญิง	12	28.60
อายุ		
21-25 ปี	5	11.90
26-30 ปี	9	21.40
31-35 ปี	10	23.80
36-40 ปี	9	21.40
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	9	21.40
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	12	28.60
มัธยมศึกษา	9	21.40
ต่ำกว่าปริญญาตรี	8	19.00
ปริญญาตรี	13	31.00

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งงาน

ตำแหน่งงาน	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
1. พนักงานจ้างเหมา	9	21.40
2. พนักงานด้านกฎหมายและระเบียบต่างๆ	1	2.40
3. เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า	9	21.40
4. พนักงานควบคุม ดูแลอาคารสถานที่ ยานพาหนะและ ครุภัณฑ์	1	2.40
5. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	1	2.40
6.เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่	2	4.80
7. เจ้าหน้าที่แม่บ้าน	2	4.80

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่งงาน (ต่อ)

ตำแหน่งงาน	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
8. เจ้าหน้าที่ดูแลสวนหย่อม	1	2.40
9. เจ้าหน้าที่อุทยาน	8	19.00
10.บริหารจัดการ	1	2.40
11.นักวิชาการสิ่งแวดล้อม	6	14.30
12.เจ้าหน้าที่ส่วนบริการด้านความรู้และอบรม	1	2.40
รวม	42	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี ของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุทยานแห่งชาติพุเตย

1.1 การรับรู้ถึงเอกลักษณ์ความโดดเด่น ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือชุมชนดั้งเดิม ที่ดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ธรรมชาติ

บุคลากรส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณภาพอุทยานแห่งชาตินี้ มีเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือชุมชนดั้งเดิม ที่ดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ธรรมชาติ ร้อยละ 97.60 และไม่รับรู้มีเพียงร้อยละ 2.40 ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ถึงเอกลักษณ์ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือชุมชนดั้งเดิมที่ดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ธรรมชาติ

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน	ร้อยละ
รับรู้	41	97.60
ไม่รับรู้	1	2.40
รวม	42	100.00

1.2 การรับรู้จุดอ่อนไหวต่อการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศของอุทยานแห่งชาติ

บุคลากรส่วนใหญ่ รับรู้ถึงจุดอ่อนไหวต่อการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศของอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ ร้อยละ 66.70 และไม่รับรู้มีเพียงร้อยละ 33.30 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ถึงจุดอ่อนไหวต่อการเสื่อมสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
รับรู้	28	66.70
ไม่รับรู้	14	33.30
รวม	42	100.00

1.3 การรับรู้ว่าอุทยานแห่งชาติพุเตย มีภาวะคุกคามและภาวะเสี่ยง

บุคลากรส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณภาพอุทยานแห่งชาตินี้ มีภาวะคุกคามและภาวะเสี่ยง ร้อยละ 76.20 และไม่รับรู้มีเพียงร้อยละ 23.80 ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ถึงภาวะคุกคามและภาวะเสี่ยงบนอุทยานแห่งชาติพุเตย

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
รับรู้	32	76.20
ไม่รับรู้	10	23.80
รวม	42	100.00

1.4 การรับรู้ถึงทิศทางการจัดการหรือการปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศภายในอุทยานแห่งชาติพุเตย

บุคลากรส่วนใหญ่รับรู้ถึงทิศทางการจัดการหรือการปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศภายในอุทยานแห่งชาติพุเตย ร้อยละ 64.30 และไม่รับรู้มีเพียงร้อยละ 35.70 ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ถึงทิศทางการจัดการหรือการปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศภายในอุทยานแห่งชาติพุเตย

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน(n = 42)	ร้อยละ
รับรู้	27	64.30
ไม่รับรู้	15	35.70
รวม	42	100.00

1.5 การรับรู้ว่าคุณยามีการจัดอบรมให้กับบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ด้านการดูแลรักษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ

บุคลากรส่วนใหญ่ได้รับการอบรม และรับรู้ว่าคุณยามีการจัดอบรมให้กับบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ด้านการดูแลรักษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ ร้อยละ 69.00 และไม่รับรู้รวมทั้งไม่ได้รับการอบรมตามที่คุณยามีจัด มีเพียงร้อยละ 13.00 ซึ่งอาจเป็นพนักงานจ้างเหมาที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่จึงยังไม่ได้รับการอบรม ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่รับรู้ว่าคุณยามีการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ด้านการดูแลรักษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน(n = 42)	ร้อยละ
รับรู้	29	69.00
ไม่รับรู้	13	31.00
รวม	42	100.00

และบุคลากรส่วนใหญ่ได้รับการอบรมครั้งสุดท้าย ปีพ.ศ.2554 ร้อยละ 41.37 รองลงมาคือ ปี พ.ศ.2555 ร้อยละ 27.59 ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละที่บุคลากรได้รับการอบรมใน ปี พ.ศ. 2551-2555

พ.ศ.	จำนวน	ร้อยละ
2551	5	17.24
2552	2	6.90
2553	2	6.90
2554	12	41.37
2555	8	27.59
รวม	29	100.00

1.6 การรับรู้ว่าคุณยามีการจัดอบรมพิเศษซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยวให้กับบุคลากร

บุคลากรส่วนใหญ่ รับรู้ว่าคุณยามีการจัดอบรมพิเศษซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยวให้กับบุคลากร ร้อยละ 54.80 และไม่รับรู้ว่ามี การจัดอบรมฯ เพียงร้อยละ 45.20 ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของบุคลากร ที่รับรู้ว่าคุณยามีการจัดฝึกอบรมพิเศษเรื่องเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว ให้กับบุคลากร

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
รับรู้	19	45.20
ไม่รับรู้	23	54.80
รวม	42	100.00

1.7 การมีโอกาสเดินทางไปรับการฝึกอบรมภายนอกอุทยานของบุคลากร

บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสเดินทางไปรับการฝึกอบรมภายนอกอุทยาน ร้อยละ 71.40 และมีโอกาสเดินทางไปรับการฝึกอบรมภายนอก เพียงร้อยละ 28.60 ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่มีโอกาสเดินทางไปรับการฝึกอบรมภายนอก
อุทยานแห่งชาติพุเตย

มีโอกาสดำเนินการ/ไม่มีโอกาสดำเนินการ	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
มี	12	28.60
ไม่มี	30	71.40
รวม	42	100.00

1.8 การรับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงานหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงานด้านการดูแลรักษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ หรือข้อกำหนดด้านต่างๆ เพื่อให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ

บุคลากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.70 รับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงานหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงานด้านการดูแลรักษา การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศ หรือข้อกำหนดด้านต่างๆ เพื่อให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ และไม่รับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงานหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เพียงร้อยละ 33.30 ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่รับรู้ว่าคุณภาพการปฏิบัติงาน มีระบบปฏิบัติหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ

รับรู้/ไม่รับรู้	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
รับรู้	28	66.70
ไม่รับรู้	14	33.30
รวม	42	100.00

ซึ่งระบบปฏิบัติ หรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ที่อุทยานได้จัดทำขึ้น มีบุคลากรรับรู้และนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ระเบียบปฏิบัติ หรือข้อกำหนดในการปฏิบัติด้านต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติพุเตย
กำหนด

ลำดับที่	ชื่อระเบียบปฏิบัติหรือข้อกำหนด
1	การปลูกป่าทดแทน
2	การดูแลต้นน้ำ
3	การดูแลการบุกรุกทำลายป่า
4	การดูแลระบบนิเวศ
5	กฎระเบียบในการเข้าอุทยาน
6	กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้
7	พระราชบัญญัติต่างๆ
8	การตรวจปราบปรามเกี่ยวกับป่าไม้
9	การร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.9 การมีความรักและภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงาน ณ อุทยานแห่งชาติพุเตยของบุคลากร
บุคลากรส่วนใหญ่มีความรักและภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงาน ณ อุทยานแห่งชาตินี้ ใน
ระดับมากร้อยละ 54.80 และระดับมากที่สุดร้อยละ 23.80 และระดับปานกลางร้อยละ 21.40 ดัง
แสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของบุคลากรที่มีความรักและภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงาน ณ อุทยาน
แห่งชาติพุเตย

ระดับ	จำนวน (n = 42)	ร้อยละ
มากที่สุด	10	23.80
มาก	23	54.80
ปานกลาง	9	21.40
รวม	42	100.00

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

พบว่า ชุมชนกะเหรี่ยงตะเพนคี ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงร้อยละ 51.90 มีอายุมากที่สุดอยู่ในช่วง 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 28.80 รองลงมาอายุ 36-40 ปี ร้อยละ 25.00 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 53.80 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 25.00 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 86.50 ลักษณะการประกอบอาชีพ พบว่า เกือบทั้งหมดประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 94.20 รองลงมาประกอบอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 3.80 เป็นบุคคลในครอบครัวร้อยละ 53.80 หัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 46.20 และระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนนานที่สุด คือ 36-40 ปี ร้อยละ 23.10 รองลงมา 26-30 ปี ร้อยละ 21.20 สำหรับตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชน พบว่าเกือบทั้งหมดไม่มีตำแหน่งการเป็นผู้นำในชุมชนร้อยละ 80.80 รองลงมา มีตำแหน่งอื่นๆ เช่น ครู คณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 15.40 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลส่วนบุคคลของชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(n = 52)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	25	48.10
หญิง	27	51.90
อายุ		
15-20 ปี	3	5.80
21-25 ปี	4	7.70
26-30 ปี	8	15.40
31-35 ปี	9	17.30
36-40 ปี	13	25.00
41 ปีขึ้นไป	15	28.80
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	11	21.20
ประถมศึกษา	28	53.80
มัธยมศึกษา	13	25.00

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลส่วนบุคคลของชุมชน(ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(n = 52)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	5	9.60
สมรส	45	86.50
หย่าร้าง	2	3.80
อาชีพ		
เกษตรกร	49	94.23
รับจ้าง	1	1.92
อื่นๆ	2	3.85
สถานะทางครอบครัว		
หัวหน้าครอบครัว	24	46.20
บุคคลในครอบครัว	28	53.80
ระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชน		
6-10 ปี	1	1.90
11-15 ปี	2	3.80
16-20 ปี	7	13.50
21-25 ปี	6	11.50
26-30 ปี	11	21.20
31-35 ปี	4	7.70
36-40 ปี	12	23.10
41-45 ปี	6	11.50
46-50 ปี	3	5.80
ตำแหน่งการเป็นผู้นำชุมชน		
ไม่มีตำแหน่ง	43	82.70
ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.90
อื่นๆ	8	15.40

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี

1.การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเมื่ออุทยานเชิญเข้าร่วมประชุมมากที่สุดร้อยละ 100 รองลงมาคือการแสดงความคิดเห็นบ่งบอกเอกลักษณ์ ความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ร้อยละ 69.20 และการให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่ของอุทยาน เช่น บอกถึงสิ่งทีอาจเกิดอันตรายในพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวของอุทยาน เช่น ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน สัตว์ดุร้าย กระแสน้ำรุนแรง ฯลฯ ร้อยละ 67.30 และกิจกรรมที่ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การกำหนดมาตรการเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าไปปฏิบัติเรื่องการจัดการแคมป์ไฟ สาเหตุเพราะนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานฯ ส่วนใหญ่ไม่นิยมจัดแคมป์ไฟ ร้อยละ 98.10 รองลงมาคือการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ร้อยละ 94.20 ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n=52)			
	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การแสดงความคิดเห็นบ่งบอกเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ร่วมกับอุทยานในด้านต่างๆ				
1.1 ป่าไม้และพันธุ์พืช	33	63.50	19	36.50
1.2 ทรัพยากรสัตว์	30	57.70	22	42.30
1.3 ภูมิทัศน์	6	11.50	46	88.50
1.4 น้ำตก	12	23.10	40	76.90
1.5 ถ้ำ	7	13.50	45	86.50
1.6 วัฒนธรรมท้องถิ่น	36	69.20	16	30.80
2.การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่เจ้าหน้าที่ของอุทยาน เช่น บอกถึงสิ่งทีอาจเกิดอันตรายในพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวของอุทยาน เช่น ดินถล่ม หน้าผาสูงชัน สัตว์ดุร้าย กระแสน้ำรุนแรง ฯลฯ	35	67.30	17	32.70

ตารางที่ 4.16 การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน
(ต่อ)

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n=52)			
	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3.การกำหนดมาตรการต่างๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวนำไปปฏิบัติ				
3.1 การป้องกันเสียงรบกวนจากนักท่องเที่ยว	4	7.70	48	92.30
3.2 การจัดการแคมป์ไฟ	1	1.90	51	98.10
3.3 การจัดการเรื่องขยะมูลฝอย	3	5.80	49	94.20
3.4 อื่นๆ	2	3.80	50	96.20
4. การให้ความร่วมมือเมื่ออุทยานเชิญเข้าร่วมประชุม	52	100.0	-	-

2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 71.20 รองลงมาคือการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน เช่น การไม่ตัดไม้ทำลายป่า ร่วมเฝ้าระวังการเกิดไฟป่า ฯลฯ ร้อยละ 67.30 และกิจกรรมที่ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยวในชุมชน ร้อยละ 84.60 รองลงมาคือการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ ของทางอุทยานฯ ร้อยละ 82.70 และการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานฯ เช่น การแสดง หรือ การละเล่นประจำท้องถิ่น ร้อยละ 76.90 รายละเอียดดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n=52)			
	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่น	37	71.20	15	28.80
2.การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน เช่น การไม่ตัดไม้ทำลายป่า ร่วมเฝ้าระวังการเกิดไฟป่า ฯลฯ	35	67.30	17	32.70
3.การร่วมกิจกรรมให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว				
3.1 การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยวในชุมชน	8	15.40	44	84.60
3.2 อาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ ของทางอุทยานฯ	9	17.30	43	82.70
4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานฯ เช่น การแสดง หรือ การละเล่นประจำท้องถิ่น	12	23.10	40	76.90

3. การมีส่วนร่วมด้านการใช้ประโยชน์

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านเรือนและชุมชนให้สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การทิ้งขยะโดยมีการแยกประเภท ร้อยละ 59.60 รองลงมาคือการไม่ทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวบนอุทยาน และการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 51.90 ตามลำดับ และกิจกรรมที่ไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเก็บและนำขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งไว้บนแหล่งท่องเที่ยวไปกำจัด ร้อยละ 63.50 สาเหตุที่ไม่มีส่วนร่วมเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ทิ้งขยะไว้บนแหล่งท่องเที่ยว รายละเอียดดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การมีส่วนร่วมด้านการใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของชุมชน

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n=52)			
	มีส่วนร่วม		ไม่มีส่วนร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การนำความรู้จากกิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ที่ ทางอุทยานจัดขึ้นไปใช้ ประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน ได้แก่				
1.1 การดูแลสุขภาพสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านเรือน และชุมชนให้สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การทิ้งขยะโดยมีการแยกประเภท	31	59.60	21	40.40
1.2 การแจ้งให้เพื่อนบ้านในชุมชนร่วมกันดูแลสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวบนอุทยานและบริเวณชุมชน เช่น				
1.2.1 การไม่ทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวบนอุทยาน	27	51.90	25	48.10
1.2.2 การไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ	27	51.90	25	48.10
1.2.3 เก็บและนำขยะที่นักท่องเที่ยวทิ้งไว้บนแหล่ง ท่องเที่ยวไปกำจัด	19	36.50	33	63.50

4.การมีส่วนร่วมด้านการได้รับประโยชน์

จากการศึกษา พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการได้รับการอบรมด้านการ
อนุรักษ์ การดูแลสุขภาพฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ จากอุทยานมากที่สุด
ร้อยละ 88.50 รองลงมาคือการได้รับข่าวสารการจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยานโดยการเข้าร่วม
ประชุม ร้อยละ 80.80 และกิจกรรมที่มีรายได้แต่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การเป็นลูกหาบ ร้อย
ละ 96.20 รองลงมาคือการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ร้อยละ 90.40 รายละเอียดดังแสดงตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การมีส่วนร่วมด้านการได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ของชุมชน

กิจกรรม	กลุ่มตัวอย่าง (n=52)			
	ได้รับ		ไม่ได้รับ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ได้รับการอบรมด้านการอนุรักษ์ การดูแลรักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบ นิเวศ จากอุทยาน	46	88.50	6	11.50
2.ได้รับข่าวสารการจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นที่ อุทยานจากอุทยาน ได้แก่				
2.1 จากการเข้าร่วมประชุม	42	80.80	10	19.20
2.2 ป้ายประกาศ	32	61.50	20	38.50
2.3 จดหมาย	1	1.90	51	98.10
2.4 แผ่นพับประชาสัมพันธ์	1	1.90	51	98.10
2.5 เอกสารของทางอุทยานฯ	3	5.80	49	94.20
2.6 อื่นๆ	37	71.20	15	28.80
3. การมีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวบนอุทยาน				
3.1 การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	5	9.60	47	90.40
3.2 การแสดงหรือการละเล่นประจำท้องถิ่น	13	25.00	39	75.00
3.3 การเป็นลูกหาบ	2	3.80	50	96.20
3.4 การขายสินค้าพื้นเมือง	21	40.40	31	59.60
3.5 อื่นๆ	33	63.50	19	36.50

ข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่า ชุมชนมีข้อเสนอแนะต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ด้านพื้นที่มากที่สุด รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการด้าน	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
ด้านพื้นที่	1) ควรกำหนดขอบเขตบริเวณพื้นที่บ้าน และพื้นที่ทำกินแก่ชุมชนให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ของอุทยาน	27
	2) ควรปรับปรุงเส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในหมู่บ้าน (ปัจจุบันเป็นถนนลูกรังและดิน ขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ และบางช่วงลาดชัน ทำให้ไม่สะดวกแก่นักท่องเที่ยว)	10
	3) อุทยานควรมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทัศนียภาพบริเวณชุมชน เช่น การให้ชุมชนร่วมกันปลูกดอกไม้ที่สวยงามบริเวณพื้นที่บ้าน เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา	6
	4) อุทยานควรมีมาตรการในเรื่องของน้ำใช้ เพราะช่วงน้ำป่ามา น้ำในหมู่บ้านจะใช้ไม่ได้เนื่องจากเป็นดินโคลน	1
ด้านการบริหารจัดการ	ควรมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะในหมู่บ้านเพื่อให้ชุมชนมีความสะอาด สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา	11
ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	1) อุทยานควรมีการจัดบริการที่พักในรูปแบบ Home Stay เพื่อเป็นจุดดึงดูดแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้บ้านพักของชาวบ้านในชุมชนไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติ รวมทั้งที่ต้องการศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น	4
	2) อุทยานควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีการพัฒนากระบวนการคิด การกล้าแสดงออก และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมให้ชาวบ้านแต่งกายชุดประจำถิ่นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว	1
ด้านการมีส่วนร่วม	ควรมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน ในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน	4

สิ่งที่ชุมชนต้องการให้อุทยานฯ ช่วยเหลือ

จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ชุมชนต้องการที่จะให้อุทยานฯ เปิดโอกาสและช่วยเหลือในเรื่องสาธารณูปโภค ได้แก่ การปรับปรุงถนนเป็นลาดยาง ระบบไฟฟ้า และน้ำกินน้ำใช้ โดยต้องการให้สร้างแท้งก์เก็บน้ำประจําหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือการจัดสรรพื้นที่ทำกินที่ชัดเจน รายละเอียดดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 สิ่งที่ชุมชนต้องการให้อุทยานฯ ช่วยเหลือ

ความต้องการของชุมชน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ช่วยเหลือเรื่องสาธารณูปโภค ได้แก่		
- การปรับปรุงถนนเป็นลาดยาง	35	25.37
- ไฟฟ้า	34	24.64
- ระบบน้ำประปาหมู่บ้าน เช่น จัดทำแท้งก์เก็บน้ำหมู่บ้าน	34	24.64
2.การจัดสรรพื้นที่ทำกินที่ชัดเจน	33	23.91
3.ให้ความรู้และส่งเสริมทางการเกษตร	1	0.72
4.ให้คนในชุมชนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ ของอุทยาน	1	0.72
รวม	138	100

ความปรารถนาของชุมชนที่จะช่วยอุทยานฯ ในกิจกรรมต่างๆ

จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ชุมชนปรารถนาที่จะช่วยอุทยานฯ ในกิจกรรมร่วมปลูกป่ากับอุทยานฯ มากที่สุด รองลงมาคือเก็บขยะตามลำห้วย และแหล่งท่องเที่ยว รายละเอียดดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ความปรารถนาของชุมชนที่จะช่วยอุทยานฯ ในกิจกรรมต่างๆ

ความปรารถนาของชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ร่วมปลูกป่ากับอุทยาน	31	68.89
2. เก็บขยะตามลำห้วย และแหล่งท่องเที่ยว	9	20.00
3. ช่วยปรับปรุงเส้นทาง	1	2.22
4. แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	2	4.45

ตารางที่ 4.22 ความปรารถนาของชุมชนที่จะช่วยอุทยานฯ ในกิจกรรมต่างๆ (ต่อ)

ความปรารถนาของชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปบอกต่อเพื่อนบ้าน	1	2.22
6.รวมกลุ่มจัดทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร	1	2.22
รวม	45	100

การนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในตอนที่ 1 2 และ ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาสังเคราะห์ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อมูลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติพุเตยในปัจจุบัน ทราบถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบในการวิจัยมาประมวลและสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านต่างๆ ดังนี้

1.ด้านพื้นที่

อุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี มีเอกลักษณ์และความโดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ที่สำคัญและมีคุณค่า โดยสภาพป่าทั่วไปมีความอุดมสมบูรณ์มาก มีพรรณไม้ที่สำคัญ สัตว์ป่าที่ชุกชุมเนื่องจากมีแหล่งน้ำและแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนทิวทัศน์ ป่า ภูเขา ถ้ำ และน้ำตกที่สวยงามยิ่ง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมทั้งมีวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ วัฒนธรรมของชุมชนชาวกะเหรี่ยงตะเพนคี่ ที่ควรรักษาให้คงอยู่สืบไป จากเอกลักษณ์และความโดดเด่นดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นจุดที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ และเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างมาก และเพื่อเป็นการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ สัตว์ป่า ในพื้นที่อุทยานฯ ให้คงความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน และบำรุงรักษาพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาพักผ่อน และเอื้อแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณอุทยาน ดังนั้น ควรมีแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านพื้นที่ ดังนี้

1) ควรมีการกำหนดเป้าประสงค์ของการบริหารจัดการพื้นที่ รวมทั้งการแบ่งเขตพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ในการประกอบอาชีพของชุมชนท้องถิ่นที่ชัดเจน เพื่อป้องกันการเข้ามาใช้พื้นที่หรือใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมของชุมชนโดยขาดหลักการอนุรักษ์ที่เหมาะสม รวมทั้งลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

2) ควรมีการดำเนินการหรือประสานความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปรับปรุงพื้นที่บางส่วนที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุหรืออันตราย ได้แก่ เส้นทางในการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ และเส้นทางในการเข้าสู่หมู่บ้านตะเพินคี เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาศึกษาธรรมชาติและเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณอุทยานให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

3) ควรมีการจัดทำประกาศหรือระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทัศนียภาพบริเวณชุมชน เช่น ประกาศแนะนำหรือชี้แจงให้ชุมชนร่วมกันปลูกดอกไม้ที่สวยงามบริเวณพื้นที่ชุมชน เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

4) ควรมีการปรับปรุงจุดท่องเที่ยวบางแห่ง ให้มีทัศนียภาพที่ดีขึ้น โดยเฉพาะจุดที่เครื่องบินเลาต้าห์แอร์ตก เมื่อปี พ.ศ.2534 เพื่อดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

5) ควรมีการจัดทำแผนที่หรือคู่มือแนะนำเที่ยว ประกอบป้ายสื่อความหมายตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและพลัดหลง

6) ควรมีการจัดบอร์ดนิทรรศการเกี่ยวกับพันธุ์พืช พันธุ์ไม้ และพันธุ์สัตว์ที่สามารถพบได้ในเขตอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ณ ที่ทำการอุทยาน

2.ด้านการบริหารจัดการ

1) ควรเร่งดำเนินการจัดทำแผนแม่บท โดยแผนแม่บทอาจประกอบไปด้วยแผนงานการจัดการการท่องเที่ยวหรือแผนงานด้านการนันทนาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ยั่งยืนสืบต่อไป

2) ควรมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) เพื่อบูรณาการความคิดเห็นร่วมกันในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยขอขอบเขตอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดูแลรับผิดชอบในเรื่องของการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การปรับปรุงเส้นทาง เป็นต้น โดยการดำเนินการใดๆ ต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้

3) ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยอาจดำเนินการในรูปของการจัดกิจกรรมการส่งเสริมฝึกอบรมให้ชุมชนและเยาวชนมีความรู้ความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อให้เรียนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ชุมชนก็จะเกิดความรักและความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติตามมา

4) ควรมีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ หรือกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน เช่น กิจกรรมการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ขยะอันตราย ขยะทั่วไป และขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ หรือการให้นำขยะสดได้แก่ เปลือกผักและผลไม้มาทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

5) ควรมีการสร้างเครือข่ายขึ้นมาเพื่อประสานงานกันในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาจสร้างเครือข่ายในรูปแบบคณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ร่วมกับภาครัฐ เอกชน และประชาชน)

6) ควรมีการจัดประชุมทบทวนการบริหารและการจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบนิเวศภายในองค์กร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

7) ควรมีการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของอุทยาน หรือเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ ได้มีโอกาสไปอบรมหรือศึกษาดูงานภายนอก ณ สถานที่ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดีอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ

1) ควรมีการจัดกิจกรรมบริการแบบที่พักเชิงนิเวศในรูปแบบ Home Stay โดยใช้บ้านพักของชุมชนไว้คอยบริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติ และต้องการศึกษาวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น

2) ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนมีการพัฒนากระบวนการคิด การกล้าแสดงออก และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมให้ชุมชนชาวกะเหรี่ยงตะเพนคี่แต่งกายชุดประจำถิ่นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว

3) ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างและเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการเยี่ยมชมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนชาวกะเหรี่ยงตะเพนคี่ในเทศกาลสำคัญๆ กิจกรรมการเยี่ยมชมงานหัตถกรรมฝีมือ เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วม

1) ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในวางแผนหรือการจัดกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และมีรายได้ โดยการเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวในชุมชน การเป็นลูกหาบ และการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ ของทางอุทยานฯ เป็นต้น

2) ควรจัดให้มีการประชุมเสวนาระหว่างกลุ่มชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของอุทยาน โดยให้เจ้าหน้าที่ของอุทยานเป็นผู้ให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นที่อุทยาน

3) ควรมีการวางแผนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการช่วยกันเสริมสร้างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนพื้นที่อุทยานอย่างถูกวิธี

4) ควรจัดให้มีกิจกรรมที่ให้เจ้าหน้าที่อุทยานและสมาชิกชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการทำน้ำพุหมักชีวภาพ